

การพัฒนาเพื่อลดพฤติกรรมความก้าวร้าวของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนสมอ
อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี

นิรมล แจ่มจิตร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ปีการศึกษา 2550

การพัฒนาเพื่อลดพฤติกรรมความก้าวร้าวของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนสมอ
อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี

นิรมล แจ่มจิตร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ปีการศึกษา 2550
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อนุมัติวิทยานิพนธ์เรื่องการพัฒนาเพื่อลดพฤติกรรมความ
ก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนสมอ อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี
เสนอโดยนางสาวนิรมล แจ่มจิตร เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิทยาศาสตร์การ พัฒนา

.....
รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา

(อาจารย์ตระกูล จันทสุนทร)

วันที่ 5 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2550

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมนาด มั่นสัมฤทธิ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร เตชะขันหมาก)

..... กรรมการ
(นายสุเมธี จันทร์หอม)

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(ดร.สุพจน์ เกิดสุวรรณ)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาเพื่อลดพฤติกรรมความก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนสมอ อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร เต๊ะขันหมาก นายสุเมธี จันทร์หอม
ชื่อนักศึกษา	นิรมล แจ่มจิตร
สาขา	ยุทธศาสตร์การพัฒนา
ปีการศึกษา	2550

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อลดพฤติกรรมความก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนสมอ อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี ทั้งพฤติกรรมความก้าวร้าวทางร่างกายและความก้าวร้าวทางวาจา โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่เน้นการมีส่วนร่วมอย่างสำคัญจากนักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายรวม 58 คนในทุกชั้นตอน เริ่มตั้งแต่การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการพัฒนา การกำหนดดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนา และการปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนา โดยเป็นการสร้างโอกาสให้ทุกฝ่ายเรียนรู้ร่วมกันจากการปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาในแต่ละขั้นตอนตามความเหมาะสม

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนมีการแสดงออกของพฤติกรรมความก้าวร้าวตามสถานการณ์ที่แต่ละคนได้เผชิญและตามสถานะของอารมณ์ความรู้สึกในขณะนั้นๆ กล่าวคือหากอีกฝ่ายหนึ่งคือเพื่อนซึ่งส่วนใหญ่จะเริ่มจากการหยอกล้อ เล่นหรือแกล้งกันตามปกติโดยมักจะแสดงพฤติกรรม ทบตีหรือ ผลัก (ร้อยละ 88.5) ตะโกน (ร้อยละ 80.8) ดึงผมตีคอก (ร้อยละ 69.2) การล้อเลียนปมค้อยเพื่อน (ร้อยละ 80.8) และเมื่อรู้สึกโกรธจะโต้ตอบกันรุนแรงขึ้นหรือเกิดการต่อสู้กัน เพื่อล้างแค้นหรือเอาคืน ในทำนองเดียวกันหากกรณีที่นักเรียนอยู่กับผู้ปกครองที่บ้านนักเรียนจะแสดงพฤติกรรมความก้าวร้าวเพื่อระบายอารมณ์ต่างๆ ที่กำลังเผชิญอยู่ โดยวิธีการต่างๆ คือ การร้องไห้ (ร้อยละ 85.5) การเดินกระต๊อบเท้าหรือเดินให้มีเสียงดังกว่าปกติ (ร้อยละ 69.2) การขว้างปาสิ่งของที่อยู่ที่ใกล้ๆ ตัว (ร้อยละ 53.8) การเถียงกลับในทันที (ร้อยละ 76.9) และการโกหกผู้ปกครองเพื่อไม่ให้ตนเองถูกตำหนิหรือถูกทำโทษ (ร้อยละ 73.0) ซึ่งนักเรียนทุกคนไม่ได้ต้องการทะเลาะกับผู้ปกครองหรือกับเพื่อนแต่อย่างใด เพียงแต่ทุกครั้งที่จะกระทำลงไปไม่เคยมีนักเรียนคนใดที่ใส่ใจว่าผู้ถูกกระทำหรือผู้เกี่ยวข้องจะรู้สึกอย่างไร ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดจากการขาดความรู้เกี่ยวกับเรื่องอารมณ์ความรู้สึก การจัดการกับอารมณ์ และการแสดงออกอย่างเหมาะสม

2. การพัฒนาใช้ “ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักในเรื่องพระคุณของแม่หรือผู้เลี้ยงดูในการพัฒนาเพื่อลดพฤติกรรมความก้าวร้าวของนักเรียน” โดย การให้คำปรึกษารายกลุ่ม การให้คำปรึกษารายบุคคล การฝึกอบรม และการเรียนรู้ เรื่องจริง ผ่านสื่อ วัสดุ โดยมีดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนา คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนางานเกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของอารมณ์แล้ว มีพฤติกรรมทางการแสดงออกเหมาะสม พฤติกรรมความก้าวร้าวลดลง

3. เมื่อผ่านกระบวนการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมแล้ว นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ร่วมกิจกรรมการพัฒนา มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามดัชนีชี้วัด คือทั้งยังก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้มีส่วนสำคัญ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเพื่อลดพฤติกรรมความก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกฝ่ายด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

Thesis Title Development to Reduce the Aggressive Behavior of Prathomsuksa
6 Students, Wat Thornsamo School, Tha Chang District, Sing Buri
Province

Thesis Advisors Asst. Prof. Dr. Kasak Tehkhanmak
Mr. Sumethee Janhom

Name Niramon Jamjit

Concentration Development Strategy

Academic Year 2007

ABSTRACT

This research and development aims to reduce both physical and verbal aggressive behavior of Prathomsuksa 6 Students, Wat Thonsaneo School, Tha Chang District, Sing Buri Province by using participatory action research emphasizing major participation from 58 students and all insiders in every step which started with studying current problems and needs for development including setting up key performance indicators for development and activity practice for development, providing an opportunity for all insiders to participate in learning by activity practice for development in every step appropriately.

The findings indicated that:

1. the students expressed their aggressive behavior according to the situation facing them and their feelings at that moment, beginning by teasing each other usually by beating or pushing (88.5 percent), kicking (80.8 percent), pulling hair or flicking ears (69.2 percent), mocking their friends' inferiority (80.8 percent). When getting angry they would counter attack in revenge or getting their own back or, if the students were at home, they would express their aggressive behavior releasing their feelings in various ways such as weeping (85.5 percent), stamping (69.2 percent) throwing things at hand (53.8 percent), arguing back abruptly (76.9 percent) and telling lies to their guardians so that they would not be reprimanded or punished (73 percent). The students didn't want to argue with the guardians or friends; however, whenever they did they never thought of the victims' or the insiders' feelings, this was because they lacked knowledge of feelings, and how to react appropriately.

2. "the strategy development aiming to create knowledge, understanding and realization of the kindness of parents or guardians to reduce the students' aggressive behavior" can be implemented by group counseling, individual counseling, training, and true life learning through various media, including VCD. This can be assessed by the key performance indicators for success whereby all Prathomsuksa 6 students should participate in development activity till they learn, understand feelings, behave properly and reduce their aggressiveness.

3. through participatory developmental process, the Prathomsuksa 6 Students adjusted their behavior according to the indicators and also caused participatory learning process of all insiders and others involved in the developmental program to reduce the Prathomsuksa 6 Students' aggressiveness.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือและแนะนำอย่างดียิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ภักดิ์ เตชะขันหมาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ชมนาด มั่นสัมฤทธิ์ ประธานกรรมการ นายสุเมธี จันทร์หอม กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และดร.สุพจน์ เกิดสุวรรณ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้ให้คำปรึกษาและชี้แนะทางที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วยความเคารพยิ่ง

ขอขอบพระคุณ นายประสงค์ สังข์ทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดดอนสมอ อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์เข้าไปศึกษาข้อมูลภายในโรงเรียนและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการหาข้อมูลและติดต่อประสานงานกับนักเรียนและผู้ปกครอง คณะพยาบาล ผู้ดูแลด้านสุขภาพจิตของนักเรียนโรงพยาบาลท่าช้าง อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี ได้แก่ นางเฉลิมศรี ยศชนแสนย์ และนางโบเรียม เงามาม ที่ช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและประสานงาน รวมทั้งชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย นางชีวีรัตน์ ต่ายเกิด พยาบาลวิชาชีพ 7 จากโรงพยาบาลอินทร์บุรีที่ได้เสียสละเวลาให้เกียรติมาเป็นวิทยากร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ท่านอง เจริญรูป ที่ช่วยเขียนบทคัดย่อภาษาอังกฤษ และคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีทุกท่าน ที่ได้กล่าวนามไว้ ที่ได้ให้ความรู้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ และกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องสักการะคุณแต่บิดามารดา ครูอาจารย์ทุกท่านที่กรุณาให้ความเมตตาวางวางฐานการศึกษาให้แก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

นิรมล แจ่มจิตร

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย.....	1
คำถามการวิจัย.....	3
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	3
วิธีดำเนินการวิจัยและพัฒนา.....	4
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
บริบทของโรงเรียนวัดดอนสมอ.....	7
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมความก้าวร้าว.....	8
การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.....	25
บทที่ 3 สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการพัฒนาเพื่อลดพฤติกรรม ความก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนสมอ อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี.....	39
คำถามการวิจัย.....	39
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	39
วิธีดำเนินการวิจัย.....	40
สภาพปัจจุบันของพฤติกรรมความก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนสมอ อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี.....	46
ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาเพื่อลดพฤติกรรมความก้าวร้าวของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนสมอ อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี.....	53

	หน้า
บทที่ 4 แนวทางและวิธีการพัฒนา และดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาเพื่อลดพฤติกรรมความก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนสมอ อำเภอกำแพง จังหวัดสิงห์บุรี.....	56
คำถามการวิจัย.....	56
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	56
วิธีดำเนินการวิจัย.....	57
แนวทางและวิธีการพัฒนาเพื่อลดพฤติกรรมความก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนสมอ อำเภอกำแพง จังหวัดสิงห์บุรี.....	59
ดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาเพื่อลดพฤติกรรมความก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนสมอ อำเภอกำแพง จังหวัดสิงห์บุรี.....	66
บทที่ 5 การพัฒนาเพื่อลดพฤติกรรมความก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนสมอ อำเภอกำแพง จังหวัดสิงห์บุรี.....	73
คำถามการวิจัย.....	73
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	73
วิธีดำเนินการวิจัยและพัฒนา.....	73
การพัฒนาเพื่อลดพฤติกรรมความก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนสมอ อำเภอกำแพง จังหวัดสิงห์บุรี.....	75
ผลการพัฒนาเพื่อลดพฤติกรรมความก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนสมอ อำเภอกำแพง จังหวัดสิงห์บุรี.....	83
การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาเพื่อลดพฤติกรรมความก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนสมอ อำเภอกำแพง จังหวัดสิงห์บุรี.....	89
บทที่ 6 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	92
สรุปการวิจัย.....	92
อภิปรายผลการศึกษา.....	95
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	97

บรรณานุกรม.....	หน้า 99
ภาคผนวก.....	105

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 จำนวนนักเรียน ครูและห้องเรียนปีการศึกษา 2549.....	7
ตาราง 2 รูปแบบต่างๆ ของความก้าวร้าวของมนุษย์.....	12
ตาราง 3 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบหาความสัมพันธ์.....	38
ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของการแสดงออกพฤติกรรมความก้าวร้าวทางร่างกายกับเพื่อน.....	47
ตาราง 5 ความถี่ในการแสดงพฤติกรรมความก้าวร้าวทางร่างกายของนักเรียนที่แสดงออกกับเพื่อน (จำนวน 26 คน).....	47
ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของการแสดงออกพฤติกรรมความก้าวร้าวทางร่างกายต่อผู้ปกครอง.....	49
ตาราง 7 ความถี่ในการแสดงพฤติกรรมความก้าวร้าวทางร่างกายของนักเรียนที่แสดงออกกับผู้ปกครอง (จำนวน 26 คน).....	49
ตาราง 8 จำนวนและร้อยละของการแสดงออกพฤติกรรมความก้าวร้าวทางวาจากับเพื่อน.....	51
ตาราง 9 ความถี่ในการแสดงพฤติกรรมความก้าวร้าวทางวาจาของนักเรียนที่แสดงออกกับเพื่อน (จำนวน 26 คน).....	51
ตาราง 10 จำนวนและร้อยละของการแสดงออกพฤติกรรมความก้าวร้าวทางวาจากับผู้ปกครอง.....	52
ตาราง 11 ความถี่ในการแสดงพฤติกรรมความก้าวร้าวทางวาจาของนักเรียนที่แสดงออกกับผู้ปกครอง (จำนวน 26 คน).....	52
ตาราง 12 สรุปสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาเพื่อลดพฤติกรรมความก้าวร้าวทางร่างกายของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนสมอ อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี.....	55
ตาราง 13 แนวทาง วิธีการ และกิจกรรมการพัฒนาเพื่อลดพฤติกรรมความก้าวร้าวทางด้านร่างกายของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนสมอ อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี	61
ตาราง 14 แนวทาง วิธีการ และกิจกรรมการพัฒนาเพื่อลดพฤติกรรมความก้าวร้าวทางวาจาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนสมอ อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี.....	64

ตาราง 15	ดัชนีชี้วัด และเป้าหมายความสำเร็จในการพัฒนาเพื่อลดพฤติกรรมความก้าวร้าวทางด้านร่างกายของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนสมอ อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี.....	67
ตาราง 16	ดัชนีชี้วัด และเป้าหมายความสำเร็จในการพัฒนาเพื่อลดพฤติกรรมความก้าวร้าวทางด้านวาจาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนสมอ อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี.....	70
ตาราง 17	ดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาเพื่อลดพฤติกรรมความก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนสมอ อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี ในระดับต่างๆ.....	72
ตาราง 18	การจัดกิจกรรมการพัฒนาและจำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนสมอ อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี ที่ร่วมกิจกรรมการพัฒนา.....	84
ตาราง 19	ผู้ตอบถูกก่อนอบรมและหลังอบรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ตอบถูกเรื่องของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอารมณ์.....	85
ตาราง 20	ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.....	86
ตาราง 21	ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพฤติกรรมความก้าวร้าวทางกายที่แสดงออกกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	87
ตาราง 22	ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพฤติกรรมความก้าวร้าวทางกายที่แสดงออกกับผู้ปกครองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.....	88
ตาราง 23	ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพฤติกรรมความก้าวร้าวทางวาจาที่แสดงออกกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.....	88
ตาราง 24	ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนพฤติกรรมความก้าวร้าวทางวาจาที่แสดงออกกับผู้ปกครองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.....	88

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา.....	5
ภาพ 2 ความสัมพันธ์แบบมิติเดียวของพฤติกรรมการแสดงออก.....	18
ภาพ 3 ลำดับพฤติกรรมการแสดงออกตามระดับการบรรลุจุดมุ่งหมายของผู้แสดง พฤติกรรม.....	18
ภาพ 4 ลำดับพฤติกรรมการแสดงออกตามระดับความถูกต้องของสังคม.....	19
ภาพ 5 โครงสร้างพฤติกรรมการแสดงออก.....	19
ภาพ 6 เปรียบเทียบโลกทัศน์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัย.....	26
ภาพ 7 การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (จุดประสงค์อยู่ที่การแก้ปัญหาแบบ ยั่งยืน).....	31